

**EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI NUORILLE TYÖNTEKIJÖILLE
ERITYISEN HAITALLISISTA JA VAARALLISISTA TÖISTÄ****ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Valtioneuvoston asetuksella ehdotetaan ajanmukaistettavaksi asetus nuorten työntekijäin suojelusta. Asetuksella säädettäisiin ehdot ja menettelytavat, joilla alle 18-vuotiailla työntekijöillä voidaan teettää erityisen haitallisiksi ja vaarallisiksi arvioituja töitä. Työt olisivat sallittuja välttämättömässä ammatillisessa koulutuksessa, jos riittävät turvallisuuden varmistavat edellytykset täyttyvät. Psykiatristen potilaiden ja psyykkisesti tai sosiaalisesti häiriintyneiden hoito- ja huoltotyöt, kuoleiden käsittely ja kuljetus sekä teurastustyö tulisivat mahdolliseksi ilman poikkeuslupaa opettajan johdolla tehtävän ammatillisen koulutuksen lisäksi myös välttämättömässä työssä oppimisessa ja työsopimuskoulutuksessa. Muutoin tällaisen työn tekeminen edellyttää työsuojeluviranomaisen myöntämää poikkeuslupaa tai ennakoilmoituksen tekemistä työsuojeluviranomaiselle.

Peruskouluissa vaarallisen työn tekeminen rajataan kolmeen viimeiseen luokkaan, ja sille asetetaan lisävaatimuksia. Vaarallisen työn ilmoitusta ehdotetaan täsmennettäväksi. Perusopetuksen järjestäjän ei tarvitsisi enää ilmoitusta tehdä. Työpaikan työterveyshuoltoa olisi kuultava arvioitaessa terveyden vaurioitumisen vaaraa.

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 2006.

1. Nykytila**Lainsäädäntö ja käytäntö**

Laki nuorista työntekijöistä ja työturvallisuuslaki

Nuorista työntekijöistä annettua lakia (998 / 1993) sovelletaan yleisesti työhön, jota alle 18-vuotias tekee työ- tai virkasuhteessa. Työn turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevia säännöksiä sovelletaan nuoren työntekijän tekemään työhön, johon sovelletaan työturvallisuuslakia (738/2002). Sitä sovelletaan työ- ja virkasuhteessa tehtävän työn lisäksi sellaiseen työhön, jota tehdään virkasuhteeseen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelusuhteessa, oppilaan ja opiskelijan työhön koulutuksen yhteydessä, työvoimapoliittiseen toimenpiteeseen osallistuvan työhön, kuntoutukseen liittyvään työhön, asevelvollisen ja rangaistusta suorittavan työhön sekä eräisiin muihin töihin. Työturvallisuuslain säännöksiä sovellettaessa tulee ottaa huomioon muun ohessa työntekijän ikä ja muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Nuorista työntekijöistä annetun lain 9 §:n 1 momentin mukaan työnantajan on huolehdittava siitä, ettei työ ole nuoren työntekijän ruumiilliselle tai henkiselle kehitykselle vahingoksi ja ettei se vaadi suurempaa ponnistusta tai vastuuta kuin hänen ikänsä ja voimiinsa nähden on kohtuullista. Erityistä tapaturmavaaraa tai terveydellistä haittaa aiheuttavia töitä saa teettää vain asetuksessa säädetyin edellytyksin. Lain 19 §:ssä on yleissäännös asetuksen antamiseen. Voimassa olevan lain nojalla ei ole

tällaisia asetuksia annettu. Sen sijaan työministeriö on antanut päätöksen nuorille sopivista töistä (1431/1993) ja sosiaali- ja terveysministeriö asetuksen nuorille työntekijöille vaarallisten töiden esimerkkiluettelosta (128/2002). Asianomaisella ministeriöllä on myös oikeus antaa laista tarkempia ohjeita terveystarkastuksista ja niiden suorittamisesta. Tähän säännökseen perustuvia ohjeita ei ole annettu.

Asetus nuorten työntekijäin suojelusta

Asetus nuorten työntekijäin suojelusta (508/1986) on annettu voimassa olevalla lailla kumotun nuorten työntekijäin suojelusta annetun lain (669/1967) nojalla. Asetuksessa säädetään yksityiskohtaisista edellytyksistä ja menettelytavoista haitallisiksi ja vaarallisiksi arvioitujen töiden tekemiselle. Suurin osa alle 18 vuotiaan työstä tehdään ammatillisen koulutuksen yhteydessä. Viranomaisen hyväksymässä ja valvomassa ammattikoulutuksessa opettajan johdon ja valvonnan alaisena tehtävään työhön ei asetuksen kieltoja eikä ilmoitusmenettelyä sovelleta eikä, jos oppilas on ammattikoulutuksen perusteella saanut riittävän ammattitaidon. Säännöstä on tulkittu suppeasti. Ammattikoulua koskevaa poikkeusta ei ole siten sovellettu sittemmin käyttöön otettuun työssäoppimiseen eikä oppisopimuskoulutukseen.

Työssäoppiminen

Ammatilliset perustutkinnot ovat nykyään kolmivuotisia. Tärkeä osa opiskelua on työpaikoilla toteutettavat työssäoppimisjaksot. Työssäoppimisesta on säädetty laissa (630/1998) ja asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (811/1998). Jokaiseen tutkintoon kuuluu työssäoppimista vähintään puoli vuotta. Vuosittain noin 40 000 nuorta tulee opetussuunnitelman mukaiseen ohjattuun ja arvioituun opiskeluun työpaikalle. Kaikkiaan työpaikoilla voi olla 90 000 opiskelijaa vuoden aikana. Alle 18-vuotiaista on sosiaali- ja terveysalalla noin 10 000. Opiskelijan siirtyessä koulusta työpaikalle ammattiopetukseen sovelletaan nuorten työntekijän suojelusta annetun asetuksen säännöksiä samalla tavalla kuin muuhunkin työhön. Koulutuksen järjestäjä ja työpaikka tekevät työssäoppimisesta sopimuksen, jossa sovitaan mm. opetuksen tavoitteesta ja keskeisestä sisällöstä. Sopimuksessa käsitellään työsuojeluvastuun jakoa ja voidaan käsitellä muitakin työsuojelukysymyksiä. Työturvallisuuden kannalta työssä oppiminen eroaa oppilaitoksessa toteutettavasta koulutuksesta työelämän yleisten tavoitteiden ohella lähinnä siinä, että koulutukseen liittyvän työn johto ja valvonta on työpaikan työnantajalla. Koulutuksen järjestäjällä on tällöinkin vastuu opetuksen toteutumisesta ja oppilaan oikeudesta turvalliseen työympäristöön. Asetuksen 2 §:ssä säädetty kielletyt työt ovat rajoittaneet työssä oppimista lähinnä sosiaali- ja hoitoalalla.

Vaaralliset työt

Asetuksen 3 ja 4 §:ssä säädetään edellytykset, joilla 16 vuotta täyttänyt nuori työntekijä voi tehdä ministeriön vahvistamassa esimerkkiluettelossa tarkoitettua vaarallista työtä. Näitä säännöksiä sovelletaan peruskoulun oppilaan työhön ilman alaikärajaa. Käytännössä säännöksiä on sovellettu lähinnä ylimmillä luokilla. Ennen työn alkua tehtävillä toimenpiteillä on huolehdittava siitä, ettei erityistä tapaturman tai terveyden vaurioitumisen vaaraa ole. Toimenpiteistä ja opastuksen ja ohjauksen järjestämisestä on ilmoitettava asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle. Työturvallisuuslaissa on vaarojen selvittämisestä ja arvioinnista yleiset säännökset. Peruskouluista on tehty

ilmoitus asetuksen voimaan tullessa (1.1.1986) tai kun uuden koulun toiminta on aloitettu. Olosuhteiden muutoksesta aiheutuvia tai muita jatkoilmoituksia ei ole tehty. Peruskoulujen teettämät työt ovat työsuojeluviranomaisten tiedossa. Valvonnan kannalta ilmoituksella ei siten ole ollut tässä merkitystä.

Erityisen haitalliset työt ja poikkeuslupamenettely

Asetuksen 2 §:ssä säädetään erityisen haitallisista töistä, jotka ovat nuorilta ammatillista koulutusta lukuun ottamatta kiellettyjä.

Työsuojeluviranomainen voi antaa poikkeusluvan 15 vuotta täyttäneen tehdä asetuksen 2 §:ssä tarkoitettuja erityisen haitallisia kiellettyjä töitä ja myös alle 16 vuotiaan tehdä 3 §:ssä tarkoitettuja vaarallisia töitä, jos se on välttämätöntä nuoren ammatillisen kehityksen kannalta. Ehtona on, että nuori työskentelee kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön valvonnan alaisena ja että asetuksen tarkoitus on riittävästi varmistettu.

Työsuojelutoimistot ovat myöntäneet poikkeuslupia terveydenhoito- ja sosiaalialalle. Poikkeusluvat kattavat yleisesti hakijoiden työssä oppimiseen käyttämät työpaikat. Ehtona päätöksissä on yleensä ollut, että työtä tehdään ammattitaitoisen henkilön valvonnassa. Lisäksi on edellytetty olosuhteisiin perehdyttämistä, oikeutta työstä kieltäytymiseen ja mahdollisuutta saada esimerkiksi vakavien väkivaltatilanteiden jälkeen tarpeellista jälkihoitoa. Opetushallituksen koulutuksen järjestäjille tekemän kyselyn perusteella voidaan arvioida, että poikkeusluvat kattavat vain 10–20 prosenttia työssä oppimisessa tehtävistä kielletyistä töistä.

2. Kansainväliset sopimukset

Euroopan neuvoston direktiivi nuorten työntekijöiden suojelusta (94/33/EY) sisältää säännöksiä, jotka on otettu huomioon voimassa olevissa asetuksissa. Nuoria työntekijöitä on sen mukaan erityisesti suojeltava vaaratekijöiltä, jotka johtuvat nuorten kokemattomuudesta, kykenemättömyydestä tunnistaa olemassa olevia tai mahdollisia vaaratekijöitä taikka kypsymättömyydestä. Poikkeuksia voidaan tehdä koulussa tehtävän työn ja eräin edellytyksin yrityksissä tapahtuvan työharjoittelun osalta. Nuorten ja lasten työsuojelua koskee vuodelta 1973 oleva ILO:n yleissopimus n:o 138. Nuorelle vaaralliseksi katsottavissa töissä vähimmäisikä ei saa olla alempi kuin 18 vuotta, ellei työntekijöille ole annettu riittävää erityisohjausta ja ammattikoulutusta ja ellei hänen terveyttään ja turvallisuuttaan ole taattu. Tällöin vähimmäisikä voi olla 16 vuotta. Yleissopimus ei koske perus-, ammatti- tai teknillisissä kouluissa tai muissa oppilaitoksissa tehtävää työtä.

3. Keskeiset ehdotukset

Lähinnä nuorten henkistä kehitystä yleisesti vaarantavaksi arvioidut kielletyt työt – psykiatristen potilaiden ja psyykkisesti tai sosiaalisesti häiriintyneiden henkilöiden hoito- ja huoltotyöt, kuolleiden käsittely ja kuljetus sekä teurastustyö tulisivat sallituksi suoraan asetuksen perusteella samoilla ehdoilla kuin nyt on vakiintuneesti myönnetty poikkeusluvat. Sosiaali- ja terveysalalla lähes kaikki opiskelijat joutuvat työssäoppimisessa tekemään kiellettyjä töitä. Vain harvoissa tapauksissa työhön on haettu poikkeuslupa. Poikkeusluvan edellytyksenä on yleisesti ollut, että työ tapahtuu

ammattitaitoisen henkilön valvonnassa ja että opiskelija on riittävästi perehdytetty työhön ja työolosuhteisiin. Ehdot ovat yleisiä, ja kuuluvat yleisiin työturvallisuusvaatimuksiin. Työntekijällä on nimenomaisten säännösten perusteella oikeus pidättäytyä työstä, josta hänelle aiheutuu vakavaa vaaraa. Poikkeusluvan ehtona käytetty kieltäytymisoikeus on ilmeisesti laajempi kuin tämä, ja liittyy työntekijän ammattiin sopivuuteen. Sosiaali- ja terveysalan ammatillisessa opetuksessa selvitetään kuitenkin yleensä jo hakuvaiheessa, miten opiskelijat soveltuvat tai sopivat ammattiin.

Psykiatristen potilaiden ja eri tavoin häiriintyneiden henkilöiden hoito- ja huoltotyöt ja kuolleiden käsittely ja kuljetus ovat nuorilta kiellettyjä lähinnä siksi, että työ voi aiheuttaa vaaraa nuoren henkiselle kehitykselle ja että työ on vastuullista. Samantapainen vaara henkiselle kehitykselle voisi osittain olla myös teurastustyössä. Muissa kielletyissä töissä olennaisena perusteena on työn aiheuttama tapaturman vaara ja terveyden haitta nuorelle. Työn vaarojen selvittäminen ja arviointi kuuluu työturvallisuuslain 10 §:n mukaan työnantajan yleisiin velvollisuuksiin. Oppilaitoksen ja työpaikan yhteisistä velvollisuuksista opiskeluun liittyvässä työssä on säädetty työturvallisuuslain 4 §:ssä.

Hallinnossa on yleisenä tavoitteena keventää lupamenettelyä. Toisaalta kiellettyjen töiden poikkeushakemuksia on ollut vähän, eikä niissä ole ollut erityisiä hankaluuksia. Poikkeuslupahakemukset koskevat sellaista alaa ja sellaisia työpaikkoja, jotka ovat työsuojeluviranomaisten yleisessä tiedossa ja terveysviranomaisten erityisessä valvonnassa. Oppilaiden soveltuvuus alalle on yleisesti selvitetty ennen työssä oppimajakson alkamista. Poikkeusluvan käsittelyllä tai sen lupaehtojen valvonnalla ei ole nähtävissä erityisiä etuja siihen verrattuna, että edellytykset ilmoitetaan suoraan säädöksissä.

Nuorten työntekijöiden vaarallisesta työstä tehtävä ilmoitus antaa vaihtuvissa olosuhteissa työsuojeluviranomaiselle tarpeellista tietoa valvontatoimien arviointiin. Työturvallisuuslain mukainen velvollisuus arvioida ja selvittää työn vaaroja koskee myös peruskouluja. Peruskoulun olosuhteet ja siellä tehtävät työt tulevat riittävästi työsuojeluviranomaisten tietoon tavanomaisessa valvonnassa. Vaarallisen työn teettäminen ei ole peruskoulussa tarpeellista eikä riittävän turvallista ainakaan aivan nuorissa ikäluokissa. Vaarallisen työn tekeminen ehdotetaan sallituksi vasta seitsemännestä luokasta alkaen. Lisäksi työn tulee tapahtua opettajan välittömässä valvonnassa. Siinä tulee ottaa erityisesti huomioon nuorten fysiologiset valmiudet ja ergonomian vaatimukset.

Arvioitaessa terveyden vaurioitumisvaaraa olisi yleisesti käytettävä apuna työterveyshuoltohenkilöstöä siten kuin siitä työterveyshuoltolaissa (1383/2001) ja sen nojalla säädetään. Tästä ehdotetaan nimenomaista viittaussäännöstä.

Nuorten työntekijäin suojelusta annetun asetuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistama vaarallisten töiden esimerkkiluettelo tulee tarkistaa säännöllisesti, kuitenkin vähintään joka viides vuosi. Velvollisuus esimerkkiluettelon säännölliseen tarkistamiseen ehdotetaan siirrettäväksi ministeriön asetukseen. Esimerkkiluettelo tulee tarkistaa 14.2.2007 mennessä. Samassa yhteydessä täydennettäisiin ministeriön asetusta mainitulla säännöksellä.

4. Valmistelu ja vaikutukset

Asetusehdotus on valmisteltu neuvotteluryhmässä, jossa ovat olleet edustettuna työmarkkinoiden keskusjärjestöt, Suomen Yrittäjät, STM, TM, OPM ja opetushallitus. Valmistelussa on kuultu työsuojelupiirien työsuojelutoimistoja. Peruskoulussa tehtävän vaarallisen työn tekemisestä on saatu lausunnot OPM:ltä, opetushallitukselta sekä Teknisten aineiden opettajat TAO ry:ltä ja Tekstiiliopettajaliitto TOL ry:ltä. Ehdotukset ovat yksimielisiä.

Ehdotus on hyväksytty työsuojelusäännöksiä valmistelevassa neuvottelukunnassa. Ehdotuksesta on saatu oikeusministeriön tarkastustoimiston lausunto.

Ehdotus täsmentää voimassa olevia säännöksiä ja selkeyttää viranomaismenettelyä. Ehdotuksella ei ole välittömiä taloudellisia tai muita vaikutuksia.

5. Yksityiskohtaiset perustelut

Nimeksi ehdotetaan valtioneuvoston asetusta nuorten työntekijöiden käyttämisestä erityisen haitallisiin tai vaarallisiin töihin. Nimi vastaa nykyistä paremmin säännösten sisältöä ja tarkoitusta. Erityisen haitallisilla töillä tarkoitetaan voimassa olevan lain 2 §:n kiellettyjä töitä ja vaarallisilla töillä 3 §:n samoja vaarallisia töitä.

1 §. Soveltamisala. Asetuksella säädetään menettelytavoista, joilla nuorista työntekijöistä annetun lain 9 §:n 2 momentin tarkoitettua erityisen haitallista (kielletyt työt) ja erityisen vaarallista työtä voidaan käytännön tilanteissa tehdä. Menettelytavat määräytyvät sen mukaan tehdäänkö työtä ammatillisessa koulutuksessa opettajan johdolla ja valvonnassa, työssäoppimisessa taikka oppisopimuskoulutuksessa tai koulutukseen liittymättömässä työssä. Asetusta sovelletaan alle 18-vuotiaan työturvallisuuslain (738/2002) soveltamisalueella tekemään työhön. Työturvallisuuslakia sovelletaan muun ohessa oppilaan ja opiskelijan työhön koulutuksen yhteydessä. Tällä työllä tarkoitetaan laajasti koulutusmuodosta ja opetuslaitoksesta riippumatta harjoitustyötä ja työhön rinnastettavaa käytännön opetusta, työssäoppimisjaksoja ja työharjoittelua sekä työelämään tutustumista ja osallistumista. Soveltamisalaan ei kuulu puhdas teoriaopetus opetustunneilla tai luennoilla. Sellainen työ, joka aiheuttaa erityistä tapaturman vaaraa tai terveydenhaittaa nuorelle työntekijälle tai on hänen työssä vuoksi muille taikka nuoren työntekijän ruumiilliselle tai henkiselle kehitykselle vahingoksi, on lähtökohtaisesti kiellettyä. Ammatillinen koulutus ja muu välttämätön työn opetus muodostaa poikkeuksen, jossa näitä töitä voidaan määrättyin edellytyksin tehdä. Poikkeussäännösten varassa olevan työn tulee olla koulutuksen kannalta välttämätöntä. Muun työn osalta poikkeus on mahdollista tapauskohtaisella poikkeusluvalla.

Yleisen soveltamisen ulkopuolelle jäisi edelleen ammatillisessa koulutuksessa opettajan johdolla ja valvonnassa tehtävästä työ ja työ, johon nuorella työntekijällä on riittävä ammattitaito. Riittävä ammattitaito katsottaisiin olevan nuorella työntekijällä, joka on suorittanut ammatillisen perustutkinnon tai sen soveltuvan osan. Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa ammatillisessa koulutuksessa tai ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomassa näyttötutkinnossa. Tähän työhön sovellettaisiin vain asetuksen opetusta, ohjausta ja valvontaa koskevaa 5 §:ää.

2 §. Koulutukseen liittyvä työ. Pykälässä säädettäisiin välttämättömästä koulutuksesta, joissa pääsääntöisesti muuten kiellettyä työtä voidaan määrätyn edellytyksin tehdä. Käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävässä ammatillisessa koulutuksessa eli työssä oppimisessa ja oppisopimuskoulutuksessa olisivat määrätyn ehdoin sallittuja sellaiset työt, joissa kiellon perusteena on lähinnä haitta nuoren henkiselle kehitykselle. Tällaisia töitä ovat psykiatristen potilaiden ja psyykkisesti tai sosiaalisesti häiriintyneiden henkilöiden hoito ja huolto, kuolleiden käsittely ja kuljetus ja osittain myös teurastustyö. Ehdot olisivat suoraan asetuksen nojalla samat, joita poikkeusluvuissa on yleisesti käytetty. Työtä tehdään kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön jatkuvassa valvonnassa. Valvonta on välitöntä silmälläpitoa ainakin työn omaksumisjakson aikana. Tähän liittyvästä opetuksesta ja ohjauksesta säädettäisiin 5 §:ssä.

Selvitys valvonnan järjestämisestä ja perehdyttämisestä liitetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 16 §:ssä säädettyyn kirjalliseen sopimukseen, jonka koulutuksen järjestäjä tekee työpaikan kanssa. Mainitun lain 19 §:n nojalla työnantaja vastaa opiskelijan työturvallisuudesta työpaikalla. Sopimukseen otettavista osapuolten tehtävistä ja muista koulutuksen järjestämiseen liittyvistä seikoista säädetään tarkemmin ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 5 §:ssä, jossa myös säädetään, että koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa työnantajalle lain mukaisesta työturvallisuusvastuusta. Työturvallisuuslain 4 §:n mukaan, oppilaitoksen (koulutuksen järjestäjän) ja työn vastaanottajan velvoitteisiin on sovellettava, mitä 3 §:ssä säädetään vuokratyöstä. Sen mukaan molemmat ovat velvollisia noudattamaan työturvallisuuslakia. Työpaikan on määriteltävä työn edellyttämät ammattitaitovaatimukset ja työn erityispiirteet sekä ilmoitettava ne koulutuksen järjestäjälle. Koulutuksen järjestäjän on ilmoitettava vaatimukset oppilaille ja erityisesti varmistettava, että oppilaille on riittävä ammattitaito ja kokemus sopimuksessa tarkoitettuun työhön. Työpaikan on puolestaan huolehdittava oppilaiden perehdyttämisestä työhön ja työpaikan olosuhteisiin, työsuojelutoimenpiteisiin sekä tarvittaessa työsuojelun yhteistoimintaa ja tiedottamista sekä työterveyshuoltoa koskeviin järjestelyihin.

Koulutuksen järjestäjä ja työnantaja voivat keskenään sopia siitä, miten tarkasti valvonnan järjestäminen ja perehdyttäminen kirjataan sopimukseen. Momentissa siitä ei säädettäisi. Valvonnan sisällöstä ja varmistamisesta säädetään ehdotetussa 5 §:n 2 ja 3 momentissa. Työterveyshuollon kuulemisesta säädetään 6 §:ssä. Se, mitä tässä momentissa säädetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta, koskisi soveltuvin osin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 16 §:ssä säädettyä oppisopimuskoulutusta.

Ehdotettu 3 momentti vastaa lähtökohdiltaan voimassa olevan asetuksen 4 §:n 3 momenttia. Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 luokalla voitaisiin teettää opetuksen toteuttamiseksi vaarallisiakin töitä samoilla edellytyksillä kuin yli 16-vuotiailla työpaikalla. Lisäedellytyksenä olisi, että työ tehdään opettajan jatkuvassa ja välittömässä valvonnassa ja voidaan tehdä turvallisesti. Työvälineet ja suojaimet tulee olla oppilaille sopivat ja turvalliset käyttää.

3 §. Erityisen haitalliset työt. Pykälässä lueteltaisiin työt, joiden on arvioitu olevan yleisesti siinä määrin nuoren työntekijän ruumiilliselle tai henkiselle kehitykselle vahingoksi tai aiheuttavan sellaista kohtuutonta rasitusta tai vastuuta, että ne on lähtökohtaisesti kiellettävä kokonaan. Säännöksen luettelo erityisen haitallisista töistä vastaa voimassa olevan asetuksen 2 §:n kiellettyjen töiden luetteloa. Pykälän otsikon

lisäksi säännösten sanamuotoja ja järjestystä on tarkistettu. Luettelosta jäisi pois maininta melusta, tärinästä ja kylmyydelle ja kuumuudelle altistumisesta, koska niistä säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa nuorille työntekijöille vaarallisten töiden esimerkkiluettelossa. Samoin poistettaisiin viittaus töihin, joista erikseen säädetään tai määrätään. Sellaisia töitä, joita tässä voitaisiin tarkoittaa, ovat mainittuun esimerkkiluetteloon myös sisältyvät räjäytys- ja louhintatyön järjestysohjeista annetun valtioneuvoston päätöksen (410/1986) 5 §:ssä tarkoitetut räjäytystyöt, työturvallisuuslain soveltamisesta torjunta-aineen käsittelyyn ja levitykseen metsätoissa annetun valtioneuvoston päätöksen (538/1989) 7 §:ssä tarkoitetut työt ja työturvallisuuslain soveltamisesta pulppipistooleihin ja niiden tarkastukseen (862/1997) annetun valtioneuvoston päätöksen 5 §:ssä tarkoitettu pulppipistoolin käyttö. Viittaussäännös on epäselvä ja tarpeeton.

Ehdotetussa pykälässä tarkoitetut työt olisivat sallittuja vain välttämättömässä ammatillisessa koulutuksessa, niin kuin 2 §:ssä ehdotetaan ja yksittäistapauksittain työsuojelupiirin työsuojelutoimiston myöntämällä poikkeusluvalla. Poikkeusluvalla alaikäraja ehdotetaan nostettavaksi 16 vuoteen.

4 § Vaaralliset työt. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan asetuksen 4 §:n 1 momenttia. Sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut esimerkkiluettelon nuorista työntekijöistä annetun lain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuista nuorille työntekijöille tarkoitetuista vaarallisista töistä. Ehdotetussa pykälässä säädetään edellytykset vaarallisen työn tekemiseen. Vähimmäisikäraja vaarallisen työn tekemiseen olisi nykyistä vastaavasti 16 vuotta. Vaarallinen työ olisi sallittu, jos siitä ei tarpeellisten työsuojelutoimenpiteiden jälkeen arvioida olevan enää mainittua vaaraa. Työterveyshuollon kuulemisesta säädettäisiin 6 §:ssä.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin toimenpiteistä, joilla viranomainen voi varmistua työnantajan toimenpiteiden riittävydestä. Ennen työn aloittamista siitä on tehtävä ilmoitus asianomaiselle työsuojeluviranomaiselle. Voimassa olevaan asetukseen verrattuna muutosta on, että työpaikalla järjestettävään koulutukseen liittyvästä työstä ilmoituksen tekee koulutuksen järjestäjä yhteistoiminnassa työnantajan kanssa. Tarkoituksena on, että vaarallisen työn tekemisen tarpeellisuus ja suojelutoimenpiteet arvioitaisiin koulutussopimuksen tekemisen yhteydessä. Ilmoitus olisi voimassa niin kauan kuin turvallisuusolosuhteet pysyvät muuttumattomina. Ilmoitusta olisi täydennettävä, jos olosuhteet muuttuvat olennaisesti. Olosuhteiden muutoksella tarkoitetaan työolosuhteiden lisäksi muutosta tutkintovaatimuksissa ja oppilaiden muussa valmiudessa vaarallisen työn tekemiseen.

Ehdotetussa 3 momentissa säädetään ilmoituksen sisällöstä. Ilmoituksessa esitetäisiin tiedot niistä tekijöistä, jotka osoittavat työpaikan sopivuuden kyseisen vaarallisen työn teettämisen, työntekijöiden perusopetuksen ja muun valmiuden tähän työhön ja työnantajan tekemät toimenpiteet. Selvitettäessä ja arvioitaessa työn vaaroja noudatetaan soveltuvin osin, mitä työturvallisuuslain 10 ja 11 §:ssä säädetään. Vaaran arvioinnin kannalta on merkitystä myös työpäivän pituudella ja työajan sijoittelulla. Jos vaarallista työtä joudutaan tekemään yöaikana tai käyttämään poikkeuksellisia työaikoja, tulisi siitä mainita ilmoituksessa.

5 § Opetus ja ohjaus. Pykälässä säädettäisiin opetuksesta ja ohjauksesta voimassa olevaa asetusta vastaavasti. Ennen uuden työvaiheen aloittamista on varmistettava,

että nuori työntekijä osaa toimia turvallisesti. Vaikka erityistä vaaraa ei arvioitaisikaan enää olevan, ainakin kunkin työvaiheen tai menetelmän omaksumisen ajan työ on tehtävä kokeneen ja ammattitaitoisen henkilön opastuksen ja silmällä pidon alaisena.

6 § Työterveyshuollon kuuleminen. Pykälään ehdotetaan yleistä säännöstä työterveyshuollon kuulemisesta. Pykälä on informatiivinen ja vastaa lähtökohdiltaan voimassa olevan asetuksen 4 §:n 1 momentin säännöstä. Työterveyshuoltolain (1383/2001) 12 §:n 2) kohdan mukaan työterveyshuollon kuuluu arvioida ja seurata työperäisten terveysvaarojen ja haittojen, työntekijöiden terveydentilan sekä työ- ja toimintakyvyn selvittämistä mukaan lukien työstä ja työympäristöstä aiheutuva erityinen sairastumisen vaara sekä edellä mainituista seikoista johtuvat terveystarkastukset ottaen huomioon työntekijöiden yksilölliset ominaisuudet. Säännös muodostaa perustan arvioida työn ja työolosuhteiden sopivuutta, jota tarkoitetaan myös ehdotetussa säännöksessä. Valtioneuvoston asetusta terveystarkastuksista erityisen sairastamisen vaaraa aiheuttavissa töissä (1485/2001) sovelletaan myös ehdotetun asetuksen tarkoittamiin töihin.

7 § Oppivelvollisen huoltajalle tehtävä ilmoitus. Säännös perustuu neuvoston antamaan direktiiviin nuorten työntekijöiden suojelusta 94/33/EY ja vastaa voimassa olevan asetuksen 5 §:n 4 momenttia.

8 § Poikkeuslupa. Säännös vastaa voimassa olevan asetuksen 6 §:ää siten muutettuna, että edellytyksenä poikkeusluvan saamiselle on 15 vuoden sijasta 16 vuoden alaikä. Säännös perustuu neuvoston direktiivin 7 artiklan 3 alakohtaan. Alaikärajan korottaminen 16 vuoteen parantaisi turvallisuuden hallintaa ja vastaisi nykyistä paremmin ILO:n yleissopimusta n:o 138. Ehdotuksen mukaan työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa voidaan 3 §:n 1 momentin 3–5 kohdissa säädetyistä kielloista poiketa 2 §:n 2 momentissa säädetyin ehdoin, jotka vastaavat tässä säädetyjä yleisiä ehtoja. Ehdotuksessa tarkoitettun työn lisäksi poikkeuslupa on myönnetty alle 16 vuotiaan käyttämiseen 4 §:ssä säädettyyn esimerkkiluettelossa tarkoitettuun vaaralliseen työhön. Tämä ei olisi muutoksen jälkeen enää mahdollista.

9 § Voimaantulo. Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2006. Voimaantulo sijoittuisi lukuvuoden alkuun. Riittävä aika voimaantuloon antaa hyvät mahdollisuudet koulutukseen ja tiedotukseen asetuksesta.